

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (justice.gov.md). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (justice.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (justice.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SECȚIA A TREIA

CAUZA AGURDINO S.R.L. c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 7359/06)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

27 septembrie 2011

DEFINITIVĂ

27/12/2011

Această hotărîre a devenit definitivă în temeiul art. 44 § 2 din Convenție. Ea poate fi supusă unei revizuii editoriale.

În cauza Agurdino S.R.L. c. Moldovei,
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuînd într-o
Cameră compusă din:
Josep Casadevall, *Președinte*,
Corneliu Bîrsan,
Alvina Gyulumyan,
Ján Šikuta,
Luis López Guerra,
Nona Tsotsoria,
Mihai Poalelungi, *judecători*,
și Santiago Quesada, *Grefier al Secției*,
Deliberînd cu ușile închise la 6 septembrie 2011,
Pronunță următoarea hotărîre, care a fost adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată prin cererea (nr. 7359/06) depusă la 16 februarie 2006 contra Republicii Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului potrivit articolului 34 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ("Convenția"), de către Agurdino S.R.L. („compania reclamantă”), o companie înregistrată în Republica Moldova.

2. Compania reclamantă a fost reprezentată de dl V. Nagacevschi și dl I. Chibac, avocați care își desfășoară activitatea în Chișinău. Guvernul Moldovean („Guvernul”) a fost reprezentat de Agentul său, dl V. Grosu.

3. Compania reclamantă a invocat, în particular, că dreptul său la un proces echitabil și dreptul său la protecția proprietății a fost încălcat urmare a casării ilegale a hotărîrii definitive pronunțate în favoarea sa.

4. La 21 aprilie 2008 Curtea a decis să comunice cererea Guvernului. De asemenea, ea a decis să examineze fondul cererii simultan cu admisibilitatea acesteia (Article 29 § 1).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Compania reclamantă este specializată în producerea produselor chimice în Zona Antreprenoriatului Liber Expo-Business-Chișinău.

6. La 15 octombrie 2001 Inspectoratul Fiscal de Stat ("Inspectoratul") a impus compania reclamante să achite taxa pe valoare adăugată în sumă de

2,021,312 lei moldovenești (MDL) (aproximativ 126,000 euro (EUR)) și o amendă în valoare de 1,617,049 MDL (aproximativ 101,000 EUR) pentru omisiunea de a achita taxa pe valoare adăugată menționată. Compania reclamantă a contestat taxa impusă invocând că a fost eliberată de la achitarea taxei pe valoare adăugată în conformitate cu Regulamentul Zonei Antreprenoriatului Liber “Expo-Business-Chișinău” (“Regulamentul ZAL”). Din moment ce Inspectoratul nu a admis argumentele companiei reclamante și interpretarea legii, compania reclamantă a inițiat proceduri judiciare.

7. La 19 iunie 2002 Curtea Supremă de Justiție a adoptat o hotărâre definitivă pe cauza respectivă în favoarea companiei reclamante. Compania reclamantă a fost scutită de la plata sumelor impuse de către Inspectorat.

8. La 20 octombrie 2005 Parlamentul a adoptat o lege cu privire la interpretarea Regulamentului ZAL («Legea de interpretare»), acordând Regulamentului ZAL o altă interpretare, decât cea acordată de compania reclamantă și instanțele de judecată.

9. La 2 noiembrie 2005 Inspectoratul a înaintat o cerere de revizuire a hotărârii Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 2002 în temeiul Legii noi cu privire la interpretare adoptată de Parlament.

10. La 14 noiembrie 2005 compania reclamantă a fost informată prin telefon de către Grefa Curții Supreme de Justiție că ședința de judecată va avea loc la 16 noiembrie 2005. Directorul executiv al companiei a solicitat amânarea ședinței de judecată, din motiv că nu va avea posibilitatea să participe la ședința de judecată.

11. La 16 noiembrie 2005 Curtea Supremă de Justiție a examinat cauza în absența reprezentantului companiei reclamante și a admis cererea de revizuire depusă de Inspectorat. Instanța de judecată a casat hotărârea precedentă și a decis în favoarea Inspectoratului.

12. La 30 noiembrie 2006 Curtea Constituțională a declarat Legea cu privire la interpretare neconstituțională. Urmare a acestui fapt, la 12 decembrie 2006 compania reclamantă a depus o cerere de revizuire a hotărârii Curții Supreme de Justiție din 16 noiembrie 2005. Cu toate acestea, cererea a fost respinsă la 24 ianuarie 2007.

13. Opiniile părților nu coincid în ceea ce privește executarea hotărârii din 16 noiembrie 2005. Compania reclamantă a menționat că hotărârea a fost parțial executată și a achitat 42906 lei moldovenești (MDL). Restul sumei solicitată de Inspectorat nu a putut fi achitată deoarece compania reclamantă a devenit insolvabilă. Guvernul a contestat această afirmație și a invocat că hotărârea judecătorească din 16 noiembrie 2005 nu a fost executată.

II. DREPT INTERN PERTINENT

14. Articolele relevante ale Codului de procedură civilă referitoare la revizuirea hotărârilor definitive prevăd următoarele:

Articolul 449

“Revizuirea se declară în cazul în care:

c) după emiterea hotărîrii, s-au descoperit înscrisuri probatoare care au fost reținute de un participant la proces sau care nu au putut fi prezentate instanței într-o împrejurare ce nu depinde de voința participantului la proces”

Articolul 450

Cererea de revizuire se depune:

...

d) în termen de 3 luni din ziua în care s-a descoperit înscrisul respectiv – în cazurile prevăzute la art.449 lit.c)”

15. Prevederile relevante din Legea cu privire la actele legislative dispun:

Section 45. Caracterul retroactiv al actului legislativ de interpretare

“Actul legislativ de interpretare nu are efecte retroactive...”

ÎN DREPT**I. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 DIN CONVENȚIE**

16. Compania reclamantă a invocat că casarea hotărîrii definitive a Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 2002 a fost ilegală și a fost adoptată cu încălcarea art. 6 § 1 din Convenție.

Partea relevantă a Articolului 6 § 1 prevede următoarele:

“Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege...”

A. Admisibilitatea

17. Curtea menționează că plîngerea în temeiul articolului 6 nu este vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 din Convenție. În continuare ea menționează că nu este inadmisibilă în temeiul altor motive. Urmează astfel să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

18. Compania reclamantă a invocat că urmare a casării hotărîrii definitive din 19 iunie 2002 i-au fost încălcate drepturile sale la un proces

echitabil garantat de Articolul 6 din Convenție. Legea cu privire la interpretare nu putea avea efect retroactiv, iar utilizarea acesteia de către Curtea Supremă de Justiție în vederea revizuirii hotărârii definitive din 19 iunie 2002 a fost contrară secției 45 din Legea cu privire la actele legislative. Procedura de revizuire a fost, de fapt, un recurs deghizat.

19. Guvernul a invocat că revizuirea a constituit un mijloc eficient de contestare a unei hotărâri, atunci când au fost decoperite circumstanțe noi după devenirea definitivă a hotărârii judecătorești. El a invocat exemplul Curții Internaționale de Justiție, care poate revizui hotărârea sa în cazul în care sunt descoperite circumstanțe de o importanță decisivă după adoptarea hotărârii. O cerere de revizuire trebuie să fie depusă în termen de 6 luni din data în care circumstanțele sau faptele noi au fost descoperite, dar nu mai târziu de 10 ani din data adoptării hotărârii.

20. O situație similară poate fi găsită în Regulamentul Curții Europene a Drepturilor Omului. În cazul în care au fost descoperite circumstanțe noi ale cauzei care a fost încetată, și dacă acele fapte puteau avea un efect decisiv asupra soluționării cauzei și nu erau cunoscute sau care nu puteau fi cunoscute din motive întemeiate, o parte poate solicita Curții într-o perioadă de 6 luni după ce a cunoscute despre acest fapt, să revizuiască hotărârea sa.

21. Guvernul, de asemenea, a citat recomandarea Comitetului de Miniștri, în conformitate cu care Guvernelor Statelor membre le-a fost recomandat să asigure existența procedurii de revizuire și redeschiderea cauzelor.

22. Curtea notează că prezenta cauză se referă la procedurile în care compania reclamantă a fost găsită responsabilă să achite amenda de 1617049 MDL, urmare a erorilor în declarațiile sale de venituri. Aprecierea taxei și impunerea penalizărilor depășește scopul Articolului 6 sub aspectul său civil (a se vedea *Ferrazzini c. Italiei* [MC], nr. 44759/98, § 29, CEDO 2001-VII). Se impune, astfel, problema dacă procedurile în această cauză au fost “penale” în sensul autonom al Articolului 6 și astfel atrage garanțiile Articolului 6 sub acest aspect.

23. Curtea menționează în acest sens, că Guvernul nu a contestat aplicabilitatea Articolului 6 din Convenție procedurilor în prezenta cauză. Ea, de asemenea, menționează că amenda impusă companiei reclamante a avut mai mult ca scop pedepsirea pentru a stopa repetarea încălcării, decât compensația pecuniară. În aceste circumstanțe, și în măsura în care procedurile se referă la amenda impusă, Curtea consideră că Articolul 6 se aplică sub aspectul său penal prezentei cauze (cf. *Jussila c. Finlandei* [MC], nr. 73053/01, §§ 31-39, CEDO 2006-XIII).

24. Curtea reiterează că Articolul 6 § 1 din Convenție obligă instanțele judecătorești să motiveze hotărârile lor. În cauza *Ruiz Torija c. Spaniei* (9 decembrie 1994, Seria A nr. 303-A), Curtea a constatat că omisiunea instanței naționale de judecată de a motiva faptul că nu a admis obiecția referitoare la o acțiune prescrisă a constituit o încălcare a prevederii date.

25. Dreptul la un proces echitabil în fața unui tribunal garantat de Articolul 6 § 1 din Convenție, urmează a fi interpretată în sensul Preambulului Convenției, care în partea sa relevantă, declară că preeminența dreptului reprezintă o parte din patrimoniul comun al Statelor Contractante. Unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care prevede, printre altele, dacă instanțele judecătorești au decis definitiv asupra unei chestiuni, decizia lor nu ar trebui pusă în discuție (a se vedea *Brumărescu c. României* [MC], nr. 28342/95, § 61, CEDO 1999-VII, și *Roșca c. Moldovei*, nr. 6267/02, § 24, 22 martie 2005).

26. Principiul securității raporturilor juridice presupune respectarea principiului *res judicata* (a se vedea *Brumărescu*, citat *supra*, § 62) – acesta reprezintă principiul caracterului definitiv al hotărîrilor judecătorești. Acest principiu enunță că nicio parte nu poate să solicite revizuirea unei hotărîri definitive și obligatorii doar cu scopul de a obține o rejudecare și o nouă soluționare a cauzei. Împuternicirea instanțelor judecătorești superioare de a revizui o hotărîre urmează a fi exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, nu pentru a reexamina cauza. Revizuirea nu trebuie considerată un apel camuflat, iar simpla existență a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu este un temei de reexaminare. O derogare de la acest principiu este justificată doar atunci cînd este necesară, datorită unor circumstanțe esențiale și convingătoare (a se vedea *Roșca*, citată *supra*, § 25).

27. Concluzia menționată în *Roșca* a fost trasată în legătură cu procedura pentru cererile de anulare, în temeiul cărora Procuratura Generală putea solicita revizuirea hotărîrilor judecătorești cu care nu au fost de acord. Curtea a menționat că această procedură, posibilă în temeiul dreptului intern a fost incompatibilă cu prevederile Convenției deoarece ea a avut loc urmare a “pierderii” părții în litigiu a hotărîrii definitive pronunțate în favoarea sa.

28. În ceea ce privește redeschiderea procedurilor din cauza unor circumstanțe noi descoperite, Curtea menționează că această chestiune a fost luată în considerație în *Popov c. Moldovei* (nr. 2) (nr. 19960/04, 6 decembrie 2005), în care a constatat o violare a Articolului 6 § 1 din motivul utilizării nepotrivite a procedurilor de revizuire. Curtea a constatat în cauza respectivă că redeschiderea nu a fost, în sine, incompatibilă cu prevederile Convenției. Cu toate acestea, deciziile de revizuire a hotărîrilor judecătorești definitive trebuie să fie în conformitate cu criteriile statutare relevante și utilizarea necorespunzătoare a unei astfel de proceduri poate de asemenea fi contrară prevederilor Convenției ținînd cont că rezultatul său – “pierderea” hotărîrii judecătorești – este aceeași ca a unei cereri de anulare. Principiul securității raporturilor juridice și preemțiunii dreptului obligă Curtea să fie vigilentă în acest domeniu (a se vedea *Popov* (nr. 2), citat *supra*, § 46).

29. În prezenta cauză, Curtea menționează că procedura de revizuire prevăzută de Articolele 449-53 din Codul de procedură civilă, de asemenea are ca scop de a corecta erorile judiciare și omisiunilor justiției. Sarcina Curții, exact ca în *Popov (nr. 2)*, este de a determina dacă procedura a fost aplicată într-un mod compatibil cu Articolul 6 din Convenție, și astfel, a asigurat respectarea principiului securității raporturilor juridice. Acționînd în acest fel, Curtea trebuie să admită că în primul rînd este responsabilitatea instanțelor judecătorești naționale să interpreteze prevederile legislației naționale (a se vedea *Waite și Kennedy c. Germaniei* [MC], nr. 26083/94, § 54, CEDO 1999-I).

30. În temeiul Articolului 449 (c) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, procedurile pot fi redeschise dacă au fost descoperite fapte noi și esențiale care n-au fost și nu puteau fi cunoscute anterior. În temeiul articolului 450 din același Cod, cererea de revizuire poate fi depusă „în termen de 3 luni din ziua cînd persoana a cunoscut circumstanțele sau faptele cauzei care nu au fost cunoscute și nu puteau fi cunoscute anterior”.

31. În decizia Curții Supreme de Justiție din 16 noiembrie 2005 a fost citată Legea de interpretare adoptată de Parlament la 20 octombrie 2005 ca temei pentru redeschiderea procedurilor (a se vedea § 9 *supra*)

32. Curtea menționează în primul rînd, că în conformitate cu secția 45 din Legea de interpretare, o lege care interpretează altă lege nu poate avea efect retroactiv și că, prin urmare, interpretarea nouă a Parlamentului asupra Regulamentului ZAL din 20 octombrie 2005 nu putea, de regulă afecta statutul litigiului finalizat cu hotărîrea definitivă adoptată cu 3 ani mai devreme.

33. Cu toate acestea, chiar dacă se admite contrariul, Curtea menționează că nu există niciun indiciu în hotărîrea Curții Supreme de Justiție din 16 noiembrie 2005 că Legea de interpretare conținea “informația” care nu putea fi obținută anterior de Inspectorat. De asemenea, nu există niciun indiciu că Inspectoratul fără success a încercat să obțină o astfel de “informație” anterior. În asemenea circumstanțe, Curtea consideră că nu poate fi menționat că Legea de interpretare a calificat ca « noi [...] faptele sau circumstanțele care [au fost] necunoscute și nu puteau fi cunoscute anterior » de către părțile la proceduri. Mai mult, nu există vreo mențiune în hotărîrea Curții Supreme de Justiție despre termenul limită de 3 luni pentru solicitarea revizuirii sau alt temei constatat de Curtea Supremă de Justiție care ar justifica extinderea termenului limită (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ruiz Torija*, citat *supra*).

34. În consecință, Curtea consideră că procedurile de revizuire au fost, în esență, o tentativă de a rejudeca cauza din motivele pe care Inspectoratul putea să le invoce dar aparent nu le-a invocat anterior. A fost, de fapt, mai degrabă un « apel camuflat » al cărui scop era de a obține o reexaminare a chestiunii, decît o revizuire veritabilă prevăzută de articolele 449-53 al Codului de procedură civilă.

35. Prin admiterea cererii de revizuire a Inspectoratului, Curtea Supremă de Justiție a încălcat principiul securității raporturilor juridice și dreptul companiei reclamante la un tribunal în temeiul Articolului 6 § 1 din Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Roșca*, citat *supra*, § 28). Mai mult, fără a motiva extinderea termenului limită în care Inspectoratul putea să depună cererea de revizuire, Curtea Supremă de Justiție a încălcat dreptul companiei reclamante la un proces echitabil (a se vedea § 24 *supra*).

36. În lumina celor expuse, Curtea consideră că a existat o violare a Articolului 6 § 1.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL 1 LA CONVENȚIE

37. Compania reclamantă s-a plîns că urmare a hotărîrii Curții Supreme de Justiție din 16 noiembrie 2005 a fost încălcat dreptul său la protecția proprietății garantată de Articolul 1 din Protocolul 1 la Convenție, care în partea sa relevantă prevede:

“Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decît pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional...”

A. Admisibilitatea

38. Curtea menționează că această plîngere nu este vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 din Convenție. În continuare ea menționează că nu este inadmisibilă din orice alte motive. Urmează, astfel, să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

39. Guvernul a invocat că Articolul 1 din Protocolul 1 din Convenție nu a fost încălcat.

40. Curtea consideră că compania reclamantă a avut o “proprietate” în sensul Articolului 1 din Protocolul 1 la Convenție, și anume suma de bani de care a fost scutită de achitare Inspectoratului prin hotărîrea Curții Supreme de Justiție din 19 iunie 2002. Casarea unei astfel de hotărîri după ce a devenit definitivă și irevocabilă, constituie o ingerință a dreptului beneficiarului hotărîrii judecătorești la respectarea proprietății (a se vedea *Brumărescu*, citat *supra*, § 74). Chiar dacă admitem că ingerința a servit interesului public, Curtea constată că nu este justificată, deoarece nu a fost respectat echilibrul just și compania reclamantă a fost obligată să poarte o povară individuală și excesivă (a se compara cu *Brumărescu*, citat *supra*, § 75-80).

41. Prin urmare, a existat o violare a Articolului 1 din Protocolul 1 la Convenție.

III. ALTE PLÎNGERI

42. În cererea sa inițială, compania reclamantă s-a plîns, de asemenea, în temeiul Articolului 6 § 3 și 7 din Convenție și în temeiul Articolului 4 din Protocolul 1 la Convenție. Cu toate acestea, în observațiile sale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei, compania reclamantă a solicitat Curții să nu examineze aceste plîngeri. Prin urmare, în lipsa unor circumstanțe speciale referitoare la respectarea drepturilor garantate de Convenție sau Protocoalele sale care ar impune continuarea examinării acestui capăt de cerere, Curtea consideră că nu este justificată mai mult continuarea examinării acestui capăt de cerere în sensul Articolului 37 § 1 (a) din Convenție.

43. În consecință, acest capăt de cerere urmează să fie respins.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

44. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decît o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

45. Compania reclamantă a solicitat 5,840.50 EUR în calitate de prejudiciu material suportat în rezultatul casării abuzive a hotărîrii judecătorești din 22 iunie 2002. Această sumă, calculată din data prezentării pretențiilor de satisfacție echitabilă în temeiul Articolului 41 din Convenție, a inclus suma solicitată de compania reclamantă care urma să fie achitată Inspectoratului urmare a hotărîrii Curții Supreme de Justiție din 16 noiembrie 2005 și dobînda calculată în conformitate cu legislația Republicii Moldova. Compania reclamantă a solicitat, de asemenea, 2, 14 EUR pe zi calculată după data la care a prezentat pretențiile sale de satisfacție echitabilă pînă la data cînd Curtea va hotărî asupra chestiunii cu privire la satisfacția echitabilă.

46. Compania reclamantă a solicitat, de asemenea, 10000 EUR în calitate de prejudiciu moral și 1795 EUR în calitate de costuri și cheltuieli.

47. Guvernul a contestat sumele solicitate de compania reclamantă și a menționat că hotărîrea din 16 noiembrie 2005 nu a fost executată și astfel, compania reclamantă nu a suportat careva prejudiciu material. În ceea ce privește restul pretențiilor companiei reclamante, Guvernul a invocat că sunt excesive și nefondate.

48. Curtea notează despre disputa între compania reclamantă și a Guvernului referitoare la executarea hotărîrii judecătorești din 16 noiembrie 2005. Documentele prezentate de compania reclamantă au demonstrat achitarea către Inspectorat a 42,906 MDL. Cu toate acestea, nu este suficient de clar din aceste documente dacă întreaga sumă a reprezentat plata în legătură cu hotărîrea Curții Supreme de Justiție din 16 noiembrie 2005. În consecință, Curtea consideră că nu poate fi luată o decizie cu referire la aplicarea Articolul 41. Chestiunea urmează, astfel, să fie rezervată și stabilită o nouă procedură, cu posibilitatea încheierii unui acord între Guvernul Republicii Moldova și compania reclamantă.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA ÎN UNANIMITATE

1. *Declară* plîngerile în temeiul Articolului 6 și în temeiul Articolului 1 din Protocolul 1 la Convenție admisibile;
2. *Decide* să respingă restul plîngerilor;
3. *Susține* că a existat o violare a Articolului 6 § 1 din Convenție;
4. *Susține* că a existat o violare a Articolului 1 din Protocolul 1 la Convenție;
5. *Susține* că asupra chestiunii cu privire la aplicarea Articolului 41 nu poate fi luată o decizie în prezenta cauză și în consecință,
 - (a) *rezervă* integral chestiunea;
 - (b) *invită* Guvernul și compania reclamantă să prezinte în termen de 3 luni din data la care hotărîrea judecătorească va deveni definitivă în conformitate cu Articolul 44 § 2 din Convenție, observațiile sale scrise asupra chestiunii și în particular să informeze Curtea despre orice acord la care vor ajunge;
 - (c) *rezervă* procedura viitoare și delegă Președintelui Camerei să stabilească același lucru dacă va fi nevoie.

Întocmită în limba engleză și notificată în scris la 27 septembrie 2011, în conformitate cu Regula 77 §§ 2 și 3 din Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte